

Použití dělostřelectva při průzkumu bojem

Vedení bojové činnosti vojsk k úspěšnému zničení nepřítele závisí rozhodující měrou na tom, jak a v jakém rozsahu se podaří průzkumu dodat včas všechny potřebné údaje. K tomu využíváme všech druhů průzkumu a používáme všech možných způsobů. Stejně jako celá bojová technika a výzbroj, tak i prostředky průzkumu se rok od roku neustále rozvíjejí. Dnes mají pozemní vojska i letectvo k dispozici moderní průzkumnou techniku, která při účelném a koordinovaném použití umožňuje získat potřebné průzkumné údaje o nepříteli. Přesto se může stát, že velitelé a štáby nemají v určité době dostatek informací o skutečném uskupení nepřítele, o vybudování jeho systému obrany a o průběhu předního okraje a nemají ji-

nou možnost, než získat chybějící údaje průzkumem bojem.

Zkušenosti Sovětské armády z Velké vlastenecké války ukazují, že průzkum bojem byl jedním z nejdůležitějších způsobů průzkumu, který měl často rozhodující podíl na úspěšném průběhu bojů a operací. Údaje získané průzkumem bojem ukazovaly v plném rozsahu skutečnou situaci nepřítele. Příklady uvádí **tabulka 1**.

I v soudobých podmínkách mají zkušenosti z průzkumu bojem plnou platnost. Ve srovnání s druhou světovou válkou ovšem značně vzrostly možnosti vojsk rychle manévrovat, vykonávat rozsáhlé ženijní práce a ve velkém měřítku uskutečňovat maskovací opatření k oklamání nepřítele. Právě to klade nové požadavky na průzkum.

Kdy se používá průzkumu bojem, co je jeho cílem a jaké má řešit úkoly?

Průzkumu bojem budeme vždy používat tehdy, nebudeme-li moci včas anebo vůbec získat ostatními silami a prostředky průzkumu potřebné údaje pro všestranné zdůvodnění rozhodnutí. Přitom budeme sledovat cíl odhalit celou taktickou hloubku obrany nepřítele. Jen tak můžeme zaručit, že vlastní dělostřelecká a letecká příprava, stejně jako úder hlavního uskupení motostřeleckých jednotek a tanků, budou směřovat na zaujaté prostory a že veškerá další činnost proběhne úspěšně.

Úkolem průzkumu bojem, v závislosti na konkrétní situaci a na vlastních záměrech o činnosti, je:

- stanovit systém obrany nepřítele;
- zjistit charakter ženijního vybudování systému obrany nepřítele;
- odhalit palební systém nepřítele, což je hlavním úkolem každého průzkumu bojem.

Kromě toho:

- určit bojové možnosti nepřítele a jeho případné záměry (zda je s počty a

prostředky, které má k dispozici, vůbec s to klást odpor nebo se vyhnout vzhledem k nedostačujícím možnostem našemu útoku, zda se nepokouší nás oklamat];

— získat zajatce (získání informací o číslování nepřátelského útvaru či svazku, o náladě mezi vojsky nepřítel, naplnění vojáky a technikou, o záměrech nebo opatřeních nařízených velením nepřítel, které mohou mít vliv na splnění vlastního úkolu);

— ukořistit dokumenty (získání informací o plánovaných opatřeních nepřítel, která mohou ovlivnit splnění stanovených úkolů);

— obsadit důležité nebo vhodné úseky terénu k zabezpečení přechodu vlastních hlavních sil do útoku.

Síly a prostředky pro průzkum bojem

Použití sil a prostředků pro průzkum bojem závisí na konkrétní situaci, především však na úkolu, který máme plnit. Máme-li např. získat jen zajatce, budeme potřebovat přirozeně značně méně sil a prostředků, než k odhalení systému palby nepřítel.

Sovětská armáda používala ve Velké vlastenecké válce k průzkumu bojem rozdílné síly a prostředky. Jejich síla kolísala mezi zesílenou střeleckou rotou až dvěma střeleckými prapory z divizí prvního sledu. Řešení úkolů při průzkumu bojem se zúčastnily v široké míře i průzkumné prapory. To všechno si zachovalo svou platnost i v soudobých podmínkách.

Motostřelecké, tankové, popřípadě průzkumné jednotky, které mají vést průzkum bojem, mají být bezpodmínečně posíleny dělostřeleckými nebo minometnými jednotkami (útvary). Přitom dbáme na to, aby bojovou činnost roty podporoval palbou alespoň jeden dělostřelecký oddíl. K usnadnění činnosti motostřeleckých, tankových, popřípadě průzkumných jednotek kromě toho umlčuje divizní dělostřelecká skupina (armádní dělostřelecká podskupina) nepřátelské prostředky jaderného napadení a dělostřelecké baterie.

Rozhodující úlohu hrají při průzkumu bojem protitankové zálohy pluků a divizí prvního sledu. V každém případě jsou připraveny zaujmout palebné čáry v pásmu činnosti jednotek, které vedou průzkum bojem.

Použijeme-li k průzkumu bojem motostřelecké nebo průzkumné jednotky, bezpodmínečně je zesílíme tanky. Motostřelecké (průzkumné) rotě přidělujeme nejméně jednu četů tanků. Obráceně je to v případě, kdy průzkum bojem vedou tankové jednotky. Zesílujeme je motostřeleckými jednotkami tak, aby společně s tan-

kovou rotou působila nejméně jedna motostřelecká četa. Všem jednotkám přidělujeme ženijní síly v hodnotě jedné čety až jedné roty.

Organizace průzkumu bojem

Průzkum bojem se vede v závislosti na jeho cíli, úkolech a použitých silách a prostředcích na široké frontě podle rozhodnutí velitele armády. Přirozeně je také možno, že se pro něj rozhodne velitel divize. Je-li tomu tak, pak toto rozhodnutí schvaluje velitel armády. Průzkum bojem organizuje vždy velitel divize.

Na dobře promyšlené organizaci závisí podstatně i úspěch. Je-li cílem průzkumu bojem např. odhalení systému palby nepřítel, použité síly a prostředky a způsoby působení na nepřítel volíme tak, aby nepřítel pokládal zahájení průzkumu bojem za zahájení našeho útoku. Za těchto okolností použije nepřítel všechny zbraně, aby odrazil předpokládaný útok našich vojsk. Jen tak můžeme zjistit spolehlivě nepřátelské dělostřelecké a minometné baterie, určit jejich souřadnice a tak upřesnit plánování palby pro vlastní dělostřeleckou přípravu. Velmi důležité je také rozmístění (poloha) opěrných bodů a palebných prostředků (jako PTK, PTRS, těžkých kulometů, tarasnic a jiných palebných stanovišť), stanovení jejich souřadnic a jejich předání štábům k dalšímu zpracování.

Při organizaci a vedení průzkumu bojem neustále dbáme na to, aby všichni velitelé — velitelem armády počínaje — stejně jako všechny průzkumné síly a prostředky byli v pohotovosti na pozorovatelných. Každou činnost nepřítel a změnu situace tyto ihned hodnotíme, abychom mohli učinit rychlá rozhodnutí která mohou být rozhodující jak pro úspěšný průběh průzkumu bojem, tak i pro vlastní útok.

Ve Velké vlastenecké válce přinesl průzkum bojem často takové výsledky, že vojska přešla z této činnosti bezprostředně k všeobecnému útoku. Vezmeme-li v úvahu tyto skutečnosti, měla by být při zahájení průzkumu bojem všechna ostatní vojska v plné pohotovosti k útoku, aby mohla případně ihned přejít do útoku. Taková vysoká bojová pohotovost, stejně jako bezprostřední přechod hlavních sil do útoku, může vést k tomu, že ušetříme nejen palebnou přípravu, nýbrž i palebnou podporu. Tím bychom uspořili značné množství střeliva, což může při zvlášť ovlivnit činnost týlu.

Výsledky průzkumu bojem, stejně jako všechny průzkumné údaje získané

Operace front, armáda, sbor divize	Úkoly průzkumu bojem	Počet průzkumných jednotek
Protiofenzíva u Stalingradu listopad 1942 Stalingradský front 57 A, 422 sd 51 A, 15 gsd	Upřesnění průběhu předního okraje, systému palby, rozmístění ženijních zátarasů a uskupení vojsk nepřítele	Zesílený spr, zesílená sr
Ofenzíva a protiofenzíva u Kurska Západní front 11 GA, 8 gsa, 11, 83 gsd 16 gsa, 169; 16 gsd 36 gsa, 18 gsd	Upřesnění průběhu předního okraje obrany nepřítele, uskupení jeho vojsk, systému palby, charakteru ženijních zátarasů	U každé divize zesílený spr
Běloruská útočná operace 3. Běloruský front 11 GA, 36 gsa, 18 gsd 8 gsa, 5 gsd 5 A, 65 ss, 371, 97 sd	Zjistit, zda nepřítel obsadil protilehlý břeh řeky SUCHODROVKA Vytvořit předpoklady pro přechod hlavních sil do útoku	U každé divize zesílený spr
Odersko-viselská útočná operace 1. Ukrajinský front 52 A, 73 ss	Upřesnění průběhu předního okraje, systému palby, ženijních zátarasů a vytvoření výhodných podmínek pro přechod hlavních sil do útoku	U každé divize jeden zesílený spr, prapory byly zesíleny odminovacími tanky a údernými rotami
Berlínská útočná operace 1. Běloruský front 47 A	Upřesnění hustoty vojsk na prvním postavení nepřítele, získání zajatců	Od 260, 60, 175, 132 a 82 sd po dvou zesílených spr, od 230 sd jeden zesílený spr

během této činnosti v každém případě neprodleně hlásíme příslušným orgánům ve štábu, které je upraví pro hlášení veliteli. Velitel je zhodnotí a srovná s vlastními pozorováními a na základě toho přijme rozhodnutí, popřípadě upřesní své dřívejší rozhodnutí. V návaznosti na to vydá nezbytné rozkazy ke zpracování, popřípadě k upřesnění bojových dokumentů a stanovení úkolů podřízeným velitelům. Štáb všechny údaje pečlivě rozebere a na základě rozhodnutí velitele plánuje boj hlavních sil; někdy plán jen přepracuje. Neustále dbáme na to, aby údaje, které získal průzkum bojem, byly rychle zpracovány a časový rozdíl mezi získáním údajů o nepříteli a zahájením vlastního útoku byl co nejmenší. Nepřátelské dělostřelecké a minometné baterie od okamžiku jejich zjištění neustále kontrolujeme a pozorujeme, abychom zjistili, zda nemění po průzkumu bojem své postavení. Zanedbáme-li to, musíme počítat s tím, že během vlastní dělostřelecké přípravy neumlčíme dělostřelecké a minometné baterie nepříteli, nýbrž neobsazené prostory. Tím bychom přirozeně nedosáhli cíle dělostřelecké přípravy.

Mimořádný význam pro použití dělostřelectva mají podmínky, za nichž průzkum bojem organizujeme a vedeme.

Další část článku obsahuje dvě varianty, které mohou být pro průzkum bojem charakteristické:

- na organizaci průzkumu bojem je poměrně dosti času;
- průzkum bojem organizujeme a vedeme v průběhu bojové činnosti ve značné časové tísní.

Máme-li k dispozici poměrně dosti času na organizaci a vedení průzkumu bojem, můžeme plně využít zkušeností, získaných Sovětskou armádou ve Velké vlastenecké válce. Průzkum bojem by cvšem nesměl být veden několik dnů před vlastním útokem. Nejlépe je volit takový časový rozdíl, který dovoluje vyhodnotit všechny průzkumné údaje a využít jich pro upřesnění plánu boje. Průtahy s útokem by nepříteli umožnily určitě přeskupení; tím by průzkumné údaje zastaraly.

V první variantě všechny baterie a oddíly, které se zúčastní dělostřelecké přípravy a dělostřelecké podpory průzkumu bojem, stejně jako několik dělostřeleckých oddílů, které mají umlčovat překvapivě se objevivší cíle, včas přemístíme do připravených prostorů dočasných palebných postavení. Včas při tom znamená, že dělostřelecké jednotky mají dosáhnout nařizených prostorů palebných postavení,

Tabulka I

Prostředky a způsob podpory	Doba zahájení vzhledem k začátku útoku	Výsledky průzkumu bojem
2 až 3 dělostřelecké, po případě minometné oddíly, palebné přepady	16,00 15. 11. 1942, pět dnů před zahájením útoku 16,00, 11. 11. 1942, deset dnů před zahájením útoku	Byly upřesněny některé úseky předního okraje, odhalen systém palby, určen charakter ženijních zátarasů
Každý spr 3 až 4 dělostřelecké, popřípadě minometné oddíly, 1 četa tanků, palebný přepad 10 minut	03,30 11. 7. 1943, jeden den před zahájením útoku	Byl určen průběh předního okraje nepřitele na široké frontě, zjištěno jeho uskupení, systém palby a některé ženijní zátarasy
U každého sboru byla vytvořena ze 2 dělostřeleckých pluků speciální skupina pro podporu útočících praporů, letectvo	Ráno 22. 6. 1944, jeden den před zahájením ofenzivy	Na protilehlém břehu řeky SUCHODROVKA byla vytvořena předmostí a tím i výhodné podmínky pro útok hlavních sil
3 až 4 dělostřelecké, popřípadě minometné oddíly a všechny palebné prostředky pluků a divizí prvního sledu	05,00, 12. 1. 1945, bezprostředně před přechodem vojsk do útoku	Bylo zjištěno, že hlavní síly nepřitele byly v druhém zákopu a za ním, byl odhalen systém palby a vzati zajatci
3 až 4 dělostřelecké brigády (pluky)	14. a 15. 4. 1945	Byl obsazen první a druhý zákop a získán terén do hloubky 2 až 3 km, v některých směrech až 5 km

rozvinout se do bojové sestavy a být v pohotovosti k palbě v nařizenou dobu.

Přemístění dělostřelecké jednotky do dočasných palebných postavení dříve je neúčelné, neboť tím bychom nepříteli poskytl čas pro jeho průzkum.

Jakmile dělostřelectvo splnilo své úkoly při podpoře průzkumu bojem, ihned zaujímá svá hlavní palebná postavení, z nichž plní úkoly dělostřelecké přípravy a začátky dělostřelecké podpory. Tento manévry má vzít nepříteli možnost odhalit včas vlastní systém palby.

Čas na tento manévry přesně propočítáme. Manévry zabezpečuje pořádková služba. Dělostřelectvo řídí dělostřelečtí velitelé z pozorovatelů. Štáby jsou připraveny neprodleně zpracovávat přicházející průzkumové údaje a brát je v úvahu při plánování palby.

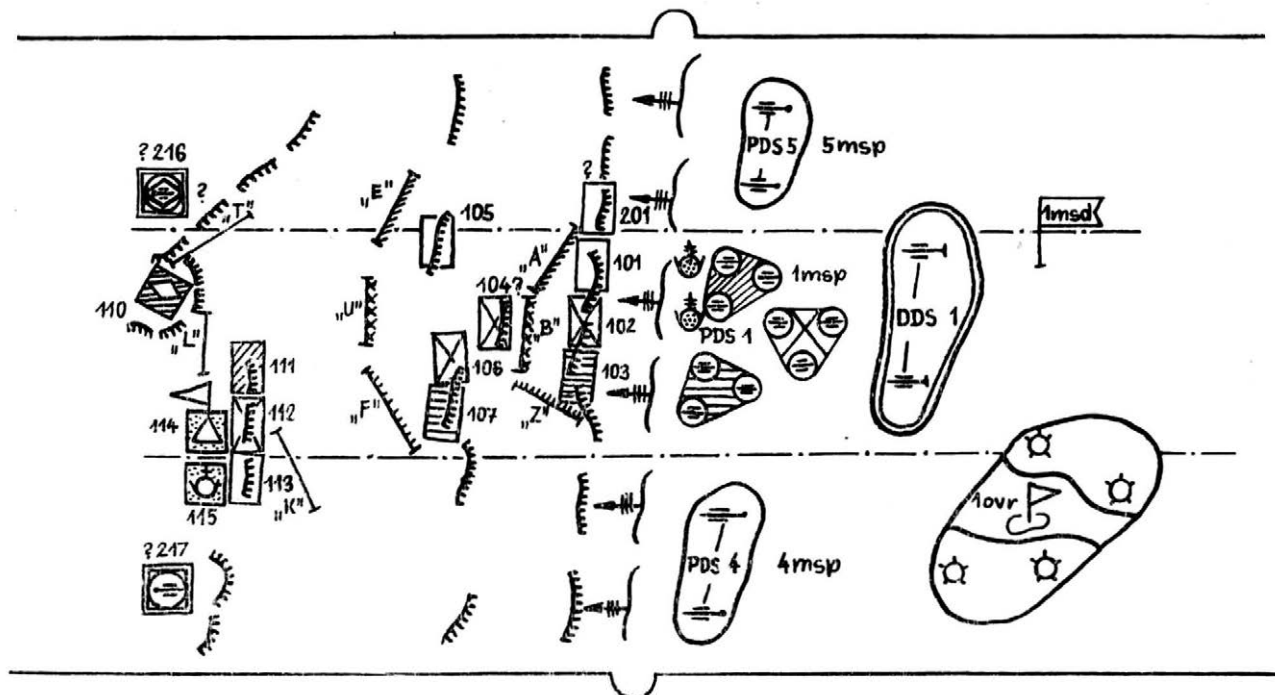
Dělostřelectvo, které se nezúčastní průzkumu bojem zůstává v hlavních palebných postaveních a je připraveno zahájit dělostřeleckou přípravu a dělostřeleckou podporu útoku.

Vedeme-li průzkum bojem v průběhu vlastní útočné činnosti, vyplývají z toho pro dělostřelectvo některé zvláštnosti. Tak např. na organizaci průzkumu bojem je k dispozici jen omezený čas, který neumožňuje manévrovat s dělostřelectvem

takovým způsobem, jako v první variantě. V těchto podmínkách dělostřelectvo — až na několik málo výjimek — podporuje průzkum bojem z palebných postavení zaujatých během útoku.

Dělostřelectvo řídí stejně tak dělostřelečtí velitelé z pozorovatelů. Rovněž průzkumové údaje zpracovává štáb stejně jako v první variantě.

Při průzkumu bojem v průběhu vlastní útočné činnosti plní dělostřelečtí velitelé a jejich štáby, kromě organizace dělostřelecké přípravy a podpory průzkumu bojem, ještě důležité úkoly. Pro dělostřelecké jednotky, které podporují průzkum bojem, zabezpečují např. palbu a připojení záložních palebných postavení a splánování manévru. Do ukončení průzkumu bojem dostanou dělostřelečtí velitelé úkoly pro změnu palebných postavení tak, aby dělostřelecké jednotky a útvary, které splnily své palebné úkoly při průzkumu bojem, mohly začít s manévrem. Jen tak můžeme zaručit, že dělostřelectvo může plnit své úkoly během dělostřelecké přípravy před přechodem hlavních sil do útoku z nových palebných postavení. V opačném případě má nepřítel možnost odhalit během průzkumu bojem náš systém palby a při zahájení dělostřelecké přípravy střelby pro-

Během průzkumu bojem má být veškeré dělostřelectvo v pohotovosti k palbě

Bezprostřední podpony se zúčastní: PDS 1 (tři oddíly)
PDS 1 (dva oddíly)
dvě minometné baterie

Obr. 1. Dělostřelecké zabezpečení průzkumu bojem v pásmu činnosti divize

tipřípravu, která nám může způsobit značné ztráty.

Dělostřelectvo, které nepoužijeme k podpoře průzkumu bojem, působí stejně jako v první variantě.

Hlavní úkoly dělostřelectva při průzkumu bojem

Zahájení průzkumu bojem zabezpečuje dělostřelectvo dělostřeleckou přípravou, popřípadě palebným přepadem. Dále zabezpečuje dělostřeleckou podporu průzkumu bojem a je připraveno podporovat boj motostřeleckých jednotek (tanků) k udržení obsazených úseků (opěrných bodů). V rámci řešení těchto hlavních úkolů plní řadu úkolů, jako např.:

- umlčovat zjištěné prostředky jader-
ných zbraní, dělostřelecké a minometné
baterie;

- umlčovat vojska a zbraně nepřítel
(zvláště jeho protitankové prostředky)
v ohniscích odporu před vlastními ú-
točnými vojsky a na bocích;

- umlčovat pozorovatelný a velitelská
stanoviště.

Jakmile splní úkoly v rámci dělostřelecké přípravy, má dělostřelectvo podporovat bojovou činnost motostřeleckých jednotek a tanků. Přitom je nejúčelnější použít postupného soustředování palby popřípadě soustředování palby. K zabezpečení obsazených úseků, popřípadě opěrných bodů, předvídáme přehradné palby, viz obr. 1.

Z úkolů, které řeší dělostřelectvo, vyplývají některé zvláštnosti:

1. Plánujeme-li palebné úkoly pro dělostřeleckou přípravu a podporu průzkumu bojem (umlčování dělostřeleckých a minometných baterií a jiných cílů), máme často k dispozici jen omezené průzkumné údaje. To vyžaduje od všech dělostřeleckých velitelů zvýšené nároky při opravování palby a při plánování úkolů jejich jednotkám a útvarům. O části nepřátelských baterií nebudeme mít vůbec žádné údaje, neboť je zjistíme až během průzkumu bojem.

2. Dělostřelečtí velitelé, štáby, útvary a jednotky musí pracovat při řízení palby a při jejím vedení mimořádně rychle. Palby na neplánované cíle budeme používat zvláště v období dělostřelecké podpory, více než při běžné útočné činnosti.

3. Nejasná situace a často nedostačující údaje o nepříteli vyžadují co největší použití všech sil a prostředků průzkumu, abychom zjistili přesné souřadnice cílů pro palbu k bezprostřední podpoře průzkumu bojem a abychom stanovili rozmístění (polohu) cílů a objektů nepřítel pro přijetí rozhodnutí a plánování útoku vlastními hlavními sil.

4. K zajištění úspěchu průzkumu bojem musí být dělostřelectvo ve větší míře než při každém běžném útoku připraveno k odražení protiútoků silných sil nepřítel.

5. Kromě úkolů, které řeší dělostřelectvo v rámci bezprostřední podpory průzkumu bojem, mělo by být připraveno zúčastnit se palbou přímo dělostřelecké přípravy útoku hlavními sil.

6. Situace nepřítel je často nejasná, takže cíle se mohou objevit překvapivě. To vyžaduje nepřetržitou součinnost mezi motostřeleckými jednotkami a tanky a podporujícím dělostřelectvem. Abychom toho dosáhli, jsou u velitelů motostřeleckých, popřípadě tankových rot, dělostřelečtí důstojníci pro řízení palby.

Průzkum bojem je jedním z nejúčinnějších, avšak i nejnákladnějších způsobů průzkumu. Jeho prostřednictvím můžeme získat nejpřesnější údaje o systému obrany nepřítel, které jsou potřebné pro přijetí všestranně zdůvodněného rozhodnutí.

Aby mohla vlastní vojska přejít k útoku dříve než se nepřítel přeskupí nebo uskuteční jiné změny ve své sestavě, štáby rozpracovávají průzkumné údaje, získané průzkumem bojem, v co nejkratší době.

Dělostřelectvo je nejdůležitější palebný prostředek pro všestrannou podporu bojové činnosti motostřeleckých jednotek a tanků při průzkumu bojem.

Často nedostačující údaje o nepříteli vyžadují od všech dělostřeleckých velitelů, štábů, útvarů a jednotek vysokou operativnost, velkou iniciativu a obratnost při řešení všech plánovaných i neplánovaných úkolů.

Základním předpokladem úspěchu je úzká součinnost všech druhů vojsk, které se zúčastní průzkumu bojem a jejich cílevědomé řízení vojskovými veliteli.

Upraveno z tisku NDR